Література:

1.Дао Т.Н. Педагогический сценарий как элемент симуляционного обучения на основе сценария программ телевидения в рамках курса «Педагогика» для студентов-педагогов. Молодой ученый. 2018. № 43. С. 57–61.

2.Слэй Н. Сценарий как средство обучения иностранному языку. Cross Cultural Studies: Education and Science. 2018. № 3. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/stsenariy-kak-sredstvo-obucheniyainostrannomu-yazyku (дата звернення: 01.10.2021).

3.Daase A., Ohm U., Mertens M. Interkulturelle und sprachliche Bildung im mehrsprachigen Übergang Schule-Beruf. Münster : Waxmann. 2017.

4.Errington, E.P. Getting There: Choosing Scenarios to Meet Specific Professional Needs. In Preparing Graduates for the Professions using Scenario-Based Learning; Post Pressed: Brisbane, Australia, 2010; pp. 51–63.

5.Errington, E.P. Preparing Graduates for the Professions: Achieving Employability through the Exploration of Near-world Scenarios. Int. J. Interdiscip. Soc. Sci. Annu. Rev. 2010, 5, 1–10.

6.Hasan, W.; Mohammad, M.; Al-hadi, T.M. A Scenario-Based Program for Developing English Oral Expression Skills of Secondary Schoolers. JRCIET 2019, 5, 159–174.

Федоркіна Д. С.

Лексико - стилістичні особливості перекладу англомовних текстів в сфері комп’ютерної графіки українською мовою

Національний технічний університет

« Харківський політехнічний інститут», Харків

Постановка проблеми. На сьогоднішній день незаперечним фактом є те, що комп'ютерні технології з кожним роком все більш значно визначають життя сучасної людини. Комп’ютерна графіка – це галузь людської діяльності,

пов'язана з використанням комп'ютерів для створення зображень і обробки візуальної інформації, отриманої з реального світу. Сьогодні комп’ютерна графіка є основною технологією цифрової фотографії, кіно, відеоігор, мобільних телефонів та комп’ютерних дисплеїв та багатьох спеціалізованих програм. Саме тому, тексти з комп’ютерної графіки стають предметом багатьох досліджень для спеціалістів в цій галузі та лінгвістів.

Аналіз останніх досліджень показує, що подібного роду дослідження вимагають розгляду з багатьох аспектів перекладознавства , а також лексикології. Великий вклад у дослідження цього питання зробили Гальчак Т. В., Гарбузова Г.О., Дайненко Л.А., Ангарова Л.М., Асмукович І.В., Баловнева О.О., Борисова Л.И., Кияк, Т.Р. та інші.

Актуальність обумовлена недостатньою вивченістю англомовних текстів у сфері комп’ютерної графіки, низьким рівнем розробленості даної теми, хоча Інтернет все міцніше входить в наше життя не тільки як засіб роботи або навчання, а й як засіб спілкування, а комп'ютерне спілкування хоч і стає найбільш поширеним видом комунікації, типи і жанри комп'ютерної комунікації все ж висвітлені недостатньо.

Метою цієї статті є проаналізувати лексико - стилістичні особливості , з якими стикаємось при перекладі англомовних текстів в сфері комп’ютерної графіки українською та описати основні лексичні та стилістичні трансформації, які можна застосовувати при перекладі.

Об'єктом дослідженняє англомовні тексти у сфері комп'ютерної графіки.

Предметом цієї статті є лексико - стилістичні особливості перекладу англомовних текстів у сфері комп'ютерної графіки українською мовою.

У ході роботи над статтею використовувалися такі **методи дослідження:** метод наукового опису; порівняльно-історичний метод; метод суцільної вибірки.

Технічний переклад англомовних текстів в сфері комп'ютерної графіки, як підвид спеціального перекладу має специфічні характеристики і вимагає від

перекладача особливого підходу. У той час як кінцевим продуктом художнього перекладу є текст, який зберігає елегантність, стиль і «читабельність» оригіналу, для технічного перекладача є пріоритетними точність і зрозумілість, тому що наслідки, наприклад, лексичної помилки в останньому випадку набагато більш серйозні [9, с. 7].

Технічний переклад англомовних текстів в сфері комп'ютерної графіки можливий тільки тоді, коли перекладач володіє певними знаннями та навичками які є необхідними для перекладу [10, с. 2]. Тому важливим є лексичний аспект, який необхідно враховувати при перекладі текстів з комп'ютерної графіки. До лексичних особливостей відносять калькування транслітерацію, транскрибування, описовий переклад та пряме включення.

Найрозповсюдженим лексичним засобом є калькування, тобто, дослівний переклад – це прийом перекладу, коли відповідником слова вихідної мови в цільовій мові вибирається, як правило, перший за порядком відповідник у словнику [8, с. 25].

Калькування полягає в заміні складових частин неологізму, морфем або слів (у випадку стійких виразів) у мові оригіналу їх лексичними відповідниками у мові перекладу, наприклад,

BMP, Microsoft Windows BitMaP [4] – *Растровий формат.*

Цифрове мистецтво [4] - *Digital art*

Фон [4] –*Background*

Персонаж [4] –*Character*

Неігровий персонаж [4] –*NPC, Non-Player Character*

Головна особливість калькування, як засобу передачі терміну англомовних текстів у сфері комп'ютерної графіки українською мовою полягає у збереженні незмінної внутрішньої форми лексичної одиниці, тобто цей прийом дозволяє, не руйнуючи цілісності сприйняття лексичної системи мови, розширювати її можливості. В даному випадку калькування уподібнюється до буквального перекладу.

Метод транслітерації полягає в тому, щоб за допомогою українських літер передати ті літери, з яких складається англійське слово, наприклад: *Op-Doc (opinionated documentary)* – оп-док, документальний фільм, який виражає чиюсь думку: *As part of its digital expansion, the opinion department introduces Op-Docs, a forum for short, opinionated documentaries, produced with wide creative latitude and a range of artistic styles, about current affairs, contemporary life and historical subjects* [4] .

Прийом транскрибування полягає в переданні не орфографічної форми слова, а фонетичної [2, с. 207]. Через значні відмінності фонетичних систем української та англійської мов таке передання завжди є дещо умовним і відтворює тільки подібність англійського звучання. Наприклад: *screenshotting – скриншотинг* (миттєва копія з екрану, фіксування (копіювання) в потрібний момент зображення частини або всього екрану, яке збережене в одному з графічних форматів і використовується під час презентацій або в публікаціях для демонстрації дій, що може виконувати програма) [7]; *clicktivism – кліктивізм* – неологізм, утворений із двох слів *"click" + "activism",* тобто «клікати» й «активність», який означає постійне швидке клацання по клавіатурі гаджета [29]. Наприклад:

The kind of mindless Internet advocacy Upworthy's been accused of promoting has inspired a new word: clicktivism. Clicktivists mistake gratification for meaning. They conflate feeling good (or self-satisfied or inspired or righteously indignant) with doing good.

Варто також зауважити, що під час використання прийому транскрипції завжди частково присутній елемент транслітерації. Приклади такого способу передачі неологізмів*: chat — чат, hacker — хакер, scanner — сканер, cartridge — картридж, viber–вайбер, a blog– блог catfish – кетфіш, hashtag – хештег, gadget – гаджет, Skype– скап, put- пут(опціон) , Dorset - Дорсет, Interface - інтерфейс, Campbell - Кемпбелл, establishment (істеблішмент), notebook – ноутбук,* тощо [4].

Описовий переклад або експлікація - це прийом перекладу за

допомогою опису засобами іншої мови певного поняття. [6, с.178] Описовий переклад можна застосовувати як при перекладі термінів англомовних текстів у сфері комп'ютерної графіки українською мовою і, так і для пояснення значення новоутворень у словнику . Наприклад :

PostScript - Інтерпретована мова програмування для представлення тексту, векторної графіки і растрових зображень на друкованих або відображаються сторінках [4].

WIP, Work In Progress - Малюнок, фотографія або рендер незавершеною роботи, яку викладають, щоб запитати поради або показати процес створення [4].

Останнім часом при передачі термінів англомовних текстів у сфері комп'ютерної графіки українською мовою застосовується також прийом прямого включення, який являє собою вихідне програмне забезпечення написання англійського слова в українському тексті. Використання способу прямого включення може бути виправдано в тих випадках, коли термін неможливо передати жодним з розглянутих вище способів перекладу в зв'язку зі специфікою його звучання або написання, наприклад:

Bluetooth is useful when transferring information between two or more devices that are near each other. - Технологію Bluetooth зручно використовувати для здійснення зв'язку між двома або більше пристроями, що знаходяться на невеликій відстані один від одного.

Важливим є також стилістичний аспект, котрий необхідно враховувати при перекладі. Через те, що науково-технічний текст не є емоційно насиченим, а має нейтральну мову це може призвести до неадекватного перекладу. Тому в процесі перекладання варто відтворювати, а не копіювати та перекладати дослівно[5, с.48]. Наприклад:

BYOD (bring your own device): [4] поширена практика, яка дозволяє працівникам компанії використовувати власні комп 'ютери, телефони та інші пристрої для роботи.

"Author Joanie Wexler makes five great arguments for going against the

BYOD tide, including enjoying economies of scale, increasing cost control, and improving security" - Авторка, Джоані Векслер, наводить 5 вагомих доказів проти поширеної практики користування власним комп ’ютером на робочому місці: переваги економії, зумовленої підвищенням ефективності від збільшення масштабу виробництва, кращий контроль цін і вищий рівень безпеки.

MOOC (massive open online course): [4] безкоштовний навчальний курс он-лайн доступний кожному.

"But over the last few years, a new, more ambitious variant known as a MOOC - massive open online course - has challenged traditional assumptions of what an online course can be" - За останні кілька років новий, претензійніший проект МООК змінив уявлення людей про те, якими повинні бути відкриті он-лайн курси.

такі проблеми, як переклад багатозначних слів, неологізмів та застосування прийомів перекладу термінів заслуговують детальнішого перегляду, бо саме вони зазнають найбільших змін у науково-технічному прогресі.[3, с. 168]

Таким чином відтворення значення англомовних текстів у сфері комп’ютерної графіки українською мовою без втрати експресивності та оцінного забарвлення оригіналу є ще однією перекладацькою проблемою. Для цього здебільшого використовується спосіб експлікації:

Hackerspace: [4] - *місце, де люди, які цікавляться інформаційними технологіями, можуть працювати над проектами, обмінюватися досвідом, ідеями, обладнанням та знаннями.*

"So on a recent night he could be found at MakerBar, a hacker space in an old factory in Hoboken, N.J." - Останнім часом він став постійним відвідувачем MakerBar, старої фабрики в Хобокені (штат Нью-Джерсі), де збиралися хакери.

Проблема перекладів комп'ютерної термінології англомовних текстів у сфері комп’ютерної графіки українською мовою надзвичайно важлива.

Важливо враховувати усі соціокультурні та національні «відтінки» термінів англомовних текстів у сфері комп'ютерної графіки українською мовою. Найуживанішими способами перекладу є: транслітерація, транскрибування, калькування, описовий та роз'яснювальний приблизний переклад. Жоден із способів передачі англомовних текстів у сфері комп'ютерної графіки українською мовою не є досконалим і не забезпечує абсолютно адекватного перекладу. Вибір того чи іншого способу перекладу залежить від врахованих вище лексико-стилістичних особливостей.

Література:

1. Catford J.C. Linguistic Theory of Translation / J.C. Catford. – Oxford, 1965. 230 p.

2. Академічний тлумачний словник української мови. В 11 т. Київ: Наукова думка.

3. Акуленко В.В. Запитання інтернаціонального словникового складу. Харків: 2002, 203с.

4. Англо-український словник комп'ютерних термінів.URL: https://naurok.com.ua/anglo-ukra-nskiy-slovnik-komp-yuternih-terminiv-84543.html

5. Гальчак Т. В. Переклад як процес і результат аналітико-синтетичної діяльності майбутнього перекладача у процесі навчання у виші. Наукові записки. Серія "Філологічна". 2010. №16. С. 71– 76.

6. Д'яков А.С. Основи термінотворення. Семантичні та лінгвістичні аспекти. К.: Видавничий дім 2000. 217с.

7. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – Вінниця : Нова книга, 2002. – 564 с.

8. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2001. 303 с

9. Кочан І. Синтагматика та парадигматика термінів з міжнародними компонентами як фактор їх системності. Вісник : Проблеми української термінології. Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2005. № 538. С. 3–10.

10. Триндяк І.М. Хибні Друзі Перекладача» В Текстах Газетно-Публіцистичного Стилю. Закарпатські філологічні студії. 2018. С. 67-69.

Федченко С. В., Пільгуй Н.М.

Науковий процес метафоризації термінів та їх функціонування в англомовних технічних текстах

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків

У статті досліджено мовне явище метафори як невід'ємний процес творення та розвитку галузі техніки. Визначено ефективний спосіб перекладу метафоричних термінів.

Сучасний етап розвитку термінознавства характеризується помітним інтересом до дослідження процесу метафоризації термінів, який відбувається в межах технічної термінології. З цієї причини різні терміносистеми, до яких також належить галузь техніки, перебувають у невпинному процесі розвитку та змін, який значною мірою спирається на новітні способи термінотворення.

Дослідженню наукового процесу метафоризації термінів присвячені праці багатьох вчених. Лейчик В. М., Арутюнова Н. Д., Карабан В. І. та інші розглядали роль та положення метафори в науковому дискурсі та пізнанні.

Актуальність дослідження полягає у тому, що науковий процес метафоризації є продуктивним способом утворення нових термінів, особливо у технічній галузі, проте все ще залишається недостатньо вивченим, через що виникають труднощі під час перекладу.

Об'єктом нашого дослідження є метафоричні терміни в англомовних технічних текстах, а предметом – науковий процес метафоризації.